

SAYI : S.8310
BAŞVURU NO : 2019/3292
KARAR TARİHİ : 12/07/2019

RET KARARI

BAŞVURAN :
BAŞVURUYA KONU İDARE : İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BAŞVURUNUN KONUSU : Başvuranın ortak dersler dışında kalan dersleri için muafiyet talebi hakkında.
BAŞVURU TARİHİ : 11/02/2019

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran ... Kurumumuza 11/02/2019 tarihinde yapmış olduğu başvuruda özetle; halen İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi (AUZEF) Çocuk Gelişimi Programında eğitim görmekte olduğunu, daha önce Çocuk Gelişimi ön lisans programında almış ve başarılı olmuş olduğu ortak dersler olan Türk Dili, İnkılap Tarihi ve Yabancı Dil dersleri dışında muaf tutulmadığını, bu uygulamanın hakkaniyete aykırı olduğunu belirterek mağduriyetinin giderilmesi için daha önce almış ve başarmış olduğu derslerden muaf tutulmayı talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Kurumumuzun 28/02/2019 tarihli ve ... sayılı bilgi-belge talep yazısına istinaden İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 01/04/2019 tarih ve ...- sayılı cevabi yazısında;

2.1. Başvuranın zorunlu ortak derslerden (Türk Dili I-II, Atatürk İlkeleri ve inkılap Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II) muafiyet işleminin tamamlandığı,

2.2. Muafiyet başvurularının belirlenen tarihler içerisinde online başvuru sayfasından ortak zorunlu dersler (Türk Dili I-II, Atatürk İlkeleri ve inkılap Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II) üzerinden alınmakta olduğu, Yükseköğretim Bilgi Sistemi'nde (YÖKSİS), mezuniyet bilgisi olan öğrencilerden herhangi bir başvuru veya belge talep edilmeksizin sistem üzerinden gerekli kontrollerin yapılmakta olduğu, yükseköğretim programına devam eden öğrencilerin yüklemiş olduğu evrakların Muafiyet Komisyonu tarafından incelenerek, muafiyet hakkı bulunan öğrencilerin ilgili derslerden muaf tutulduğu, Muafiyet Kılavuzu ile tüm öğrencilere gerekli duyuru ve bilgilendirmenin yapıldığı,

2.3. Muafiyet işlemleri ile ilgili düzenlemelerin İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim

Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği, “Ders muafiyeti” madde 15'te de belirtilmekte olduğu, (“ *Ders muafiyeti; Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri için uygulanır, daha önce öğrenim görülen yükseköğretim programlarında alınıp başarılı olunan diğer dersler için muafiyet talebinde bulunulamaz.*”)

2.4. Fakülte Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Rektörlüğün ilgili kurullarından ve son olarak Senato onayından sonra Resmi Gazetede yayımlandığı, Yönetmelik'in muafiyetle ilgili maddesine herhangi bir aykırı görüş olmadığı, açıköğretim uygulayan üniversitelerde olduğu gibi fakültelerinde de aynı uygulamaya (üç ortak zorunlu ders muafiyeti) geçildiği, ilgili derslerden başarılı olmak kaydı ile daha önce herhangi bir yükseköğretim programından mezun olan ve öğrenim görmekte olan tüm öğrencilere aynı işlem uygulanmakta olup hakkaniyet ve mevzuat açısından herhangi bir uygunsuzluk bulunmamakta olduğu,

2.5. Yukarıdaki maddelerde belirtilen ortak zorunlu dersler haricinde muafiyet başvurusu kabul edilmemekte olduğu, bu nedenle muafiyet başvurusu kabul edilmeyen derslerin içeriklerinin herhangi bir değerlendirmeye tabi tutulmamakta olduğu, Fakülte programları müfredatında bulunan tüm derslerin içeriklerinin internet sayfasında ilgili programlar altında mevcut olduğu, tüm öğrencilerin ve bilgi edinmek isteyen herkesin erişimine açık olduğu,

2.6. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinin ülkemizde açık öğretim hizmeti veren üç üniversiteden birisi olduğu, bünyesinde açık öğretim ve uzaktan öğretimi birlikte barındıran tek fakülte olduğu,

2.7. Bilişim sistemleri üzerinden sunulan açık öğretim sistemi ile her yaş, gelir düzeyi, farklı meslek grubundaki kişilerin, çalışma ve sosyal hayatlarından ödün vermeden, bireysel özgürlükleri çerçevesinde zaman ve mekan kısıtlamasına takılmadan, kişisel öğrenme hızlarına uygun esneklikteki öğrenme materyalleriyle (PDF, PPT, Video) internete bağlı kişisel bir bilgisayar maliyetiyle yükseköğretim görme imkanına sahip oldukları,

2.8. Açık öğretim sisteminin kendine has dinamiklerinin ve kurallarının mevcut olduğu, belirtilen esneklik ve avantajlarının yanında örgün eğitimden farklı olarak kitlesel eğitim sunulması nedeniyle bazı kısıtlar ve zorunlu uygulamaları olduğu, sınavların merkezi sistemle çok merkezli eş zamanlı yapılabilmesi, ölçme değerlendirmede örgün eğitimde klasik sınav uygulanabilirken açık öğretim sisteminde test usulünün uygulanabilmesi, örgün eğitimde yapılabilen çeşitli mazeret sınavlarının açık öğretim sisteminde yapılamaması gibi farklı durumların söz konusu olduğu, öğrenci yoğunluğuna bağlı olarak en fazla öğrenciyi bünyesinde barındıran Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi bütünleme sınavlarını yapamıyorken, Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi ve İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nin bütünleme sınavlarını yapabilmekte olduğu,

2.9. Hali hazırda ülkemizde yükseköğretimde eğitim gören öğrencilerin yaklaşık yarısının açık öğretim sistemi ile öğrenim görmekte olduğu, 2018 yılı itibariyle açık öğretim sistemiyle yükseköğrenim gören aktif öğrenci sayısının 2 milyonu aşmış olduğu,

2.10. Muafiyet işlemlerinin kayıt döneminde yapılıp sonuçlandırılması gereken bir süreç olduğu, kitlesel eğitim veren açık öğretim fakültelerinde bu sürecin yürütülmesinin teknik olarak mümkün bulunmamakta olduğu, bu nedenle fakültelerinde ve diğer açık öğretim fakültelerinde **Türk Dili I-II, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II** derslerinde muafiyet işlemleri yapılabilmekte olduğu, konu ile ilgili düzenlemelerin Eğitim Öğretim Yönetmeliğinde yer almakta olduğu,

2.11. Diğer alan derslerinde, daha önce alınmış ve başarılı olmuş derslerin yerine, **kredi, saat, içerik ve öğrenim kazanımlarının uyumuna** göre gerekli akademik inceleme ve değerlendirmelerin **kısa sürede** yapılarak müfredatta bulunan derslerin denkliğinin kabul edilmesi ve bu sürecin yönetilmesinin **mümkün bulunmamakta olduğu,**

2.12. Ülkemizdeki açık öğretim sistemini uygulayan üç üniversite olarak yapılan işlemlerde uygulama birliği oluşturmak, kaliteyi artırmak ve belirli standartlar çerçevesinde hizmet sunmak için işbirliği içinde çalışmaların devam etmekte olduğu, bu kapsamda AUDAK- Açık ve Uzaktan Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği kurulduğu, Fakültenin de bu Derneğin tüm çalışmalarına iştirak etmekte olduğu,

yönünde açıklamalara yer verildiği görülmüştür.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının;

3.1. “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında; *“Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler.”* hükmü yer almaktadır.

3.2. “Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi” başlıklı 42 nci maddesinde; *“Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir...”* hükmü yer almaktadır.

3.3. “Yükseköğretim kurumları” başlıklı 130 uncu maddesinde; *“Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve **bilimsel özerkliğe** sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur...”* hükmü yer almaktadır.

4.14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”* hükmü yer almaktadır.

5. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde; Üniversite, *“**Bilimsel özerkliğe** ve kamu tüzelkişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumudur.”* olarak tanımlanmıştır.

5.1. 14 üncü maddesinde; Üniversitenin eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinin esasları hakkında karar almak; Rektörün onayından sonra Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girecek olan üniversite veya üniversitenin birimleri ile ilgili yönetmelikleri hazırlamak; Üniversitenin yıllık eğitim - öğretim programını ve takvimini inceleyerek karara bağlamak; Fakülte kurulları ile rektörlüğe bağlı enstitü ve yüksekokul

kurullarının kararlarına yapılacak itirazları inceleyerek karara bağlamak, Senatonun görevleri arasında sayılmıştır.

5.2. “Fakülte Yönetim Kurulu” başlıklı 18 inci maddesinin b/(5) bendinde; *“Öğrencilerin kabulü, ders intibakları ve çıkarılmaları ile eğitim - öğretim ve sınavlara ait işlemleri hakkında karar vermek”* Fakülte Yönetim Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır.

5.3. 43 üncü maddesinde; *“a. Yükseköğretim kurumlarında, kuruluş özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre yapılan eğitim - öğretim ve buna dayalı olarak verilen diplomalarla ilgili esaslar her üniversitece hazırlanacak öğretim ve sınav yönetmeliğinde belirtilir.”* hükmü yer almaktadır.

6. 23/09/2016 tarihli İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin;

6.1. “Ders muafiyeti” başlıklı onbeşinci maddesinde; *“(1) Daha önce devam edilen aynı düzeydeki herhangi bir diploma programında başarılı olunan eş değer dersler için ders muafiyeti talep edilebilir. Muafiyet talebinin, öğrenci tarafından Dekanlıkça ilan edilen tarihler içinde yapılması gerekir. Muafiyet talepleri, Fakülte Yönetim Kurulunca değerlendirilir. (2) Birinci fıkra hükümlerine göre muafiyet tanınan dersler ikinci kez alınamaz. (3) AUZEF'te okunacak herhangi bir programdan diploma alabilmek için toplam AKTS'nin en az %50'sinin AUZEF programından alınması gerekir. (4) Daha önce herhangi bir yükseköğretim kurumundan mezun olup ön lisans veya lisans diplomasına sahip olanlar için ortak zorunlu ders muafiyet işlemleri aşağıdaki gibidir: a) İkinci üniversite kapsamında kayıt yaptıran öğrencilerin muafiyetleri herhangi bir talebe bağlı olmadan Dekanlıkça yapılır. b) ÖSYM (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi) tarafından merkezi yerleştirme yolu ile kayıt yaptıran öğrencilerin muafiyet işlemleri, yazılı taleplerine bağlı olarak Dekanlıkça belirlenecek tarihler arasında ve Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile gerçekleştirilir.”*

7. 23/10/2018 tarihli İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin;

7.1. “Amaç” başlıklı birinci maddesinde; *“(1) Bu Yönetmeliğin amacı, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinde yürütülen eğitim öğretim faaliyetlerine ve sınavlara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”*

7.2. “Kapsam” başlıklı ikinci maddesinde; *“ Bu Yönetmelik, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinde yürütülen programların eğitim öğretim faaliyetlerini ve sınavlarına ilişkin usul ve esasları kapsar.”*

7.3. “Ders muafiyeti” başlıklı onbeşinci maddesinde; *“(1) Ders muafiyeti; Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri için uygulanır, daha önce öğrenim görülen yükseköğretim programlarında alınıp başarılı olunan diğer dersler için muafiyet talebinde bulunulamaz. (2) Daha önce herhangi bir yükseköğretim kurumundan mezun olup önlisans veya lisans diplomasına sahip olanlar Türk Dili, Yabancı Dil ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinden muaf sayılır. (3) Herhangi bir yükseköğretim programına devam eden ve Türk Dili, Yabancı Dil ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi derslerinden başarılı olan öğrencilerin muafiyet işlemleri Dekanlıkça belirlenen tarihler arasında öğrenci talepleri doğrultusunda Yönetim Kurulu Kararı ile gerçekleştirilir. (4) Muafiyet işlemi AUZEF'e kayıt*

olunan ilk eğitim-öğretim döneminde yapılır, sonraki dönemlerde muafiyet talebinde bulunulamaz.”

8. AUZEF 2019 YILI Muafiyet Kılavuzunda;

(<http://auzef.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/sites/15/2018/10/2018>)

“**DİKKAT AUZEF’e 2018-2019 Öğretim yılında kayıt yaptıran öğrenciler, sadece kayıt oldukları ilk yarıyılıda ve ilan edilen kayıt tarihleri arasında ortak derslerden muafiyet başvurusunda bulunabilecektir. Muafiyet başvuru işlemleri 24-28 Ekim tarihleri arasında saat 24:00’a kadar http://161.9.143.22/AuzefMuafiyet adresinden yapılacaktır.**

Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I – II, Türk Dili I – II, Yabancı Dil I – II dersleri için muafiyet işlemleri gerçekleştirilecektir. Ortak dersler dışında diğer derslerden muafiyet başvurusu alınmayacaktır. AUZEF’e önceki yıllarda kayıt yaptırmış olan öğrencilerin muafiyete başvuru hakkı bulunmamaktadır. Muafiyet tarihleri içerisinde muafiyet başvurusunu tamamlamayan veya muafiyet başvurusundaki işlemleri eksik ya da hatalı yapan öğrencilerin muafiyet başvurusu kabul edilmeyecektir. Muafiyet için fiziki evrak gönderimi kabul edilmeyecektir. Kayıt esnasında ve dilekçe ile muafiyet için evrak gönderen öğrencilerin, başvuru tarihleri içerisinde talep edilen belgeleri sisteme yüklemeleri gerekmektedir. Sisteme evrak yüklenmemesi durumunda muafiyet işlemi yapılmayacaktır.

HERHANGİ BİR YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMINDAN MEZUN OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN; YÖKSİS sisteminde mezuniyet bilgisi olan öğrencilerin muafiyet işlemleri Fakültemiz tarafından yapılacak olup, başvuru gerekmemektedir. YÖKSİS sisteminde bir yükseköğretim programına ait mezuniyet bilgisi bulunmayan öğrencilerin http://161.9.143.22/AuzefMuafiyet adresinden başvuru yapmaları ve onaylı transkriptlerini sisteme yüklemeleri gerekmektedir. HERHANGİ BİR YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMINA DEVAM EDEN ÖĞRENCİLER İÇİN; Herhangi bir yükseköğretim programına devam eden öğrencilerin http://161.9.143.22/AuzefMuafiyet adresinden başvuru yapmaları ve onaylı transkriptlerini sisteme yüklemeleri gerekmektedir.”

hükümlerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ ARİF DÜLGER’İN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

9. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; başvurunun reddi gerektiği hususunda hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

10. Başvuranın 2018-2019 eğitim öğretim dönemi İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi Açık Öğretim Lisans Programına (İÜ Çocuk Gelişimi AUZEF-AÖ) ikinci üniversite kapsamında kaydolduğunu, daha önce öğrenim görmüş olduğu yükseköğrenim programında almış ve başarmış olduğu derslerden muafiyet talebinde bulunduğunu ancak Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri haricindeki dersler için muafiyet talebinin reddedildiğini belirterek ortak zorunlu dersler dışındaki derslere de muafiyet sağlanmasını talep ettiği anlaşılmıştır.

11. Uyuşmazlığa konu mevzuat hükümlerine bakıldığında; muafiyet işlemlerinin **İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği**'nin, on beşinci maddesinde, “ *(1) Ders muafiyeti; Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri için uygulanır, daha önce öğrenim görülen yükseköğretim programlarında alınıp başarılı olunan diğer dersler için muafiyet talebinde bulunulamaz.*” şeklinde düzenlendiği yine Üniversitenin yayınlamış olduğu Muafiyet Klavuzunda; “*Öğrencilerin, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I – II , Türk Dili I – II ,Yabancı Dil I – II dersleri için muafiyet işlemleri gerçekleştirilecektir. Ortak dersler dışında diğer derslerden muafiyet başvurusu alınmayacaktır.*” şeklinde düzenleme yapıldığı ve öğrencilere internet sitesi üzerinden duyurulduğu görülmüştür.

12. Ülkemizde açık öğretim uygulaması ile eğitim öğretim yapan diğer üniversitelerin mevzuatlarına bakıldığında, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim, İktisat ve İşletme Fakülteleri Eğitim-Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği'nin “Ders transferi ve muafiyeti” başlıklı onaltıncı maddesinin 1 inci fıkrasında; “*(1) (Değişik:RG-5/9/2017- 30171) Anadolu Üniversitesi Merkezî Açıköğretim ve Uzaktan Öğretim Sistemine göre öğretim yapan fakültelelere kayıt yaptıracak öğrencinin ders transfer işlemlerinde; daha önceden almış ve başarmış olduğu Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi (I-II), Türk Dili (I-II) ve Yabancı Dil (I-II) dersleri için MU harf notu verilir ve bu notlar Not Durum Belgesinde MU harf notu ile gösterilir. Bu derslere ilişkin ders transferi talebi, sadece bir kez olmak üzere kayıt tarihleri arasında yapılır.*” düzenlemesi ile **Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin “Kredi ve not transferi” başlıklı yirmi üçüncü maddesinin 1 inci fıkrasında;** “*(Değişik:RG-19/12/2013-28856) (1) Türk Dili, Yabancı Dil ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri hariç, açık öğretim veya uzaktan eğitim programlarına kayıt yaptıran öğrenciler, kayıt yaptırdıkları programdaki derslerin tümünü almak zorundadırlar. Daha önce öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumlarında alıp, başarmış oldukları ders/dersler için kredi ve not transferi talebinde bulunamazlar.*” şeklindeki düzenlemesinde açık öğretim uygulayan üniversitelerde aynı uygulamaya (üç ortak zorunlu ders muafiyeti) geçildiği, ilgili derslerden başarılı olmak kaydı ile daha önce herhangi bir yükseköğretim programından mezun olan ve öğrenim görmekte olan tüm öğrencilere aynı işlemin uygulanmakta olduğu ve bu konuda benzer düzenlemelerin mevcut olduğu görülmüştür. Ayrıca ülkemizdeki açık öğretim sistemini uygulayan üç üniversite olarak yapılan işlemlerde uygulama birliği oluşturmak, kaliteyi artırmak ve belirli standartlar çerçevesinde hizmet sunmak için işbirliği içinde çalışmaların devam etmekte olduğu, bu kapsamda AUDA-K-Açık ve Uzaktan Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneğinin kurulduğu anlaşılmıştır.

13. İdareden gelen bilgi ve belgelerden, açık öğretim sisteminin kendine has dinamikleri ve kurallarının mevcut olduğu, belirtilen esneklik ve avantajlarının yanında örgün eğitimden farklı olarak kitlesel eğitim sunulması nedeniyle bazı kısıtlar ve zorunlu uygulamaları olduğu, sınavların merkezi sistemle çok merkezli eş zamanlı yapılabilmesi, ölçme değerlendirmede örgün eğitimde klasik sınav uygulanabilirken açık öğretim sisteminde test usulünün uygulanabilmesi, örgün eğitimde yapılabilen çeşitli mazeret sınavlarının açık öğretim

sisteminde yapılamaması gibi farklı durumların söz konusu olduğu, hali hazırda ülkemizde yükseköğretimde eğitim gören öğrencilerin yaklaşık yarısının açık öğretim sistemi ile öğrenim görmekte olduğu, 2018 yılı itibariyle açık öğretim sistemiyle yükseköğrenim gören aktif öğrenci sayısının 2 milyonu aşmış olduğu, muafiyet işlemlerinin kayıt döneminde yapılıp sonuçlandırılması gereken bir süreç olduğu, kitlesel eğitim veren açık öğretim fakültelerinde bu sürecin yürütülmesinin teknik olarak mümkün olmadığı hususlarının, bu nedenle Fakültelerinde ve diğer açık öğretim Fakültelerinde Türk Dili I-II, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II derslerinde muafiyet işlemleri yapılabilmekte olduğunun, konu ile ilgili düzenlemeler eğitim öğretim yönetmeliğinde yer almakta olduğunun, diğer alan derslerinde, daha önce alınmış ve başarılı derslerin yerine, kredi, saat, içerik ve öğrenim kazanımlarının uyumuna göre gerekli akademik inceleme ve değerlendirmelerin kısa sürede yapılarak müfredatta bulunan derslerin denkliğinin kabul edilmesi ve bu sürecin yönetilmesinin mümkün olmadığına açıklandığı görülmüştür.

14. Somut olaya başvuranın iddiaları ve dosya kapsamındaki belgeler çerçevesinde bakıldığında; Anayasa ile Devlet tarafından kanunla kurulan üniversitelere kamu tüzelkişiliği ve bilimsel özerklik tanındığı ve her üniversitenin ayrı birer kamu tüzel kişisi olduğu, Anayasal olarak hiç kimsenin eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamayacağı ve yine anayasal olarak öğrenim hakkının kapsamının kanunla tespit edilip düzenleneceği, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 14 üncü maddesi kapsamında Üniversitelerin yönetmelik yapma yetkilerinin olduğu ve kendilerine ilişkin yönetmelikleri hazırlama yetkisi verildiği, adı geçen Üniversitenin de bu yetkisini eğitim ve öğretime ilişkin yönetmelikler düzenlemek suretiyle kullanmış olduğu, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin, on beşinci maddesinde, “ (1) *Ders muafiyeti; Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri için uygulanır, daha önce öğrenim görülen yükseköğretim programlarında alınıp başarılı olunan diğer dersler için muafiyet talebinde bulunulamaz.*” şeklinde düzenlenen hükümlerle ***Türk Dili, Yabancı Dil, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri dışında muafiyet talebinde bulunulamayacağı***nun açıkça belirtilmekte olduğu ve bu hususun muafiyet işlemleri alınmadan önce yayınlanan Muafiyet Kılavuzu ile de duyurulduğu anlaşılmıştır.

15. Öte yandan, başvuruya konu olayda başvuranın kayıt yaptırdığı 05/09/2018 tarihinde yürürlükte olan mevzuatta muafiyet açısından kısıtlayıcı bir hüküm yokken, 23/10/2018 tarihli Yönetmelik ile ortak dersler dışında diğer derslerden muafiyet talebi alınamayacağı yönünde düzenleme yapılarak kayıt dönemindeki yönetmelik hükümlerinin kayıt döneminden sonra değiştirildiği ve bu durumun başvuran açısından “kazanılmış hak” kapsamında mağduriyet oluşturup oluşturmadığına yönelik yapılan incelemede; öğrencilik statüsüne giriş için aranılan şartları gerçekleştirip statüye girildikten sonra giriş şartları yönünden kazanılmış hak oluştuğu, okula kayıt için aranılan şartları taşıyarak kayıt yaptıran öğrencinin daha sonra okula kayıt şartlarının değiştirilmesi, ağırlaştırılması halinde, bu şartların aranmaması bakımından kazanılmış hakları bulunmakla birlikte, öğrencilik statüsü içerisinde, eğitimin şartları ve içeriği yönünden kazanılmış hakları bulunduğunu söylemenin mümkün olmadığı değerlendirilmiştir.

16. Bu konuda verilen emsal yargı kararlarına bakıldığında; Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 23/10/2008 tarihli ve E. 2005/1988 ve K. 2008/1826 sayılı kararında, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44. maddesinin 3. fıkrasında, üniversite

senatolarının ön lisans ve lisans düzeyi öğretimlerde sürdürülecek esasları, devam, ara sınav sayısı ve bunların başarı notuna katkısı, uygulama, sınav ve bütünleme gibi şartları yönetmeliklerle belirleyebilecekleri hükmünün yer aldığı ve davalı idare tarafından dava konusu Yönetmeliğin eğitim ve öğretimin kalitesini artırmak amacıyla çıkarıldığı belirtilmiştir, **2547 sayılı Yasa ve ilgili Yönetmeliklerin verdiği yetkiye dayanılarak üniversitenin eğitim, öğretim ve sınav sisteminde eğitimin kalitesini ve verimini artırmak amacıyla ve tüm öğrencileri kapsayacak şekilde her zaman düzenleme yapabileceği, düzenleme yapabilme hususunun son derece açık olduğu, davalı idare tarafından eğitim öğretim kalitesini artırmak amacıyla yeni yönetmelikle yapılan düzenlemede hukuka ve kazanılmış haklara aykırılık bulunmadığı** belirtilmiştir.

16.1. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yönetim Organizasyon Tezsiz Yüksek Lisans Programına 2000-2001 öğretim yılında kaydını yaptıran ve aldığı derslerden başarılı olan davacının, 10/12/2001 tarihli işlemle, 29/07/2001 tarihinde yürürlüğe giren yeni yönetmeliğin 4/c hükmü uyarınca 2 yarıyıl içerisinde (2001-2002 eğitim öğretim yılı güz ve bahar yarıyılı) ÜDS/eşdeğer yabancı dil başarı belgesi getirmesi aksi takdirde ilişkisinin kesileceğinin bildirilmesi üzerine, anılan işlemin ve 29/07/2001 tarihli Yönetmeliğin ÜDS/eşdeğeri en az 40 puan olan başarı belgesi istenmesi ve getirmeyen adaylara ilk yarıyıl verilen ek sürede getirmeyen adayın ilişkisinin kesilmesini öngören 4/c ve yönetmelik değişikliğinin daha önce kaydını yaptırmış olan öğrencilere de uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğine ilişkin 54. maddesinin iptali istemiyle açtığı dava sonucunda, idare mahkemesince, eski yönetmelik hükmünün davacı yönünden kazanılmış hak oluşturduğu gerekçesiyle 12/10/2001 tarihli işlemin ve 54. maddenin iptaline karar verilmiştir. Danıştay Sekizinci Dairesince temyizen verilen 09/04/2003 tarih ve 2003/1661 sayılı kararda; **objektif hukuk dünyasında meydana gelen ve hukuki statüde değişiklik yapan düzenlemelerin eski düzenleme uyarınca statü kazanmış ve statüsü devam eden bireyleri de kapsayacağı, eğitim ve öğretim kalitesini arttırıp dünyadaki bilimsel gelişmeleri izlemeye yönelik olarak getirilen yabancı dil şartına, davacının devam eden öğrencilik statüsü nedeniyle tabi olacağından, kazanılmış haktan söz edilemeyeceği için yeni yönetmeliğin öğrencilik statüsünü kazanmış olanları da kapsamında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.**

16.2. Bir başka emsal teşkil eden yargı kararında; 5/2/2004 tarih ve 25364 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Karadeniz Teknik Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim, Sınav Değerlendirme ve Öğrenci İşleri Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Ek Madde ve Geçici Madde Eklenmesine Dair Yönetmelik ile geçme notunun sınıfın genel başarı durumuna göre belirlenmesi ve harf sistemine göre daha önce 50-59 not aralığında olan DD notunun başarısız kabul edilmesiyle, buna paralel düzenlemelerin iptali istemiyle açılan davada, dava konusu işlemi iptal eden mahkeme kararının Danıştay Sekizinci Dairesince temyizen incelenmesi sonucunda verilen 23/03/2005 tarih ve 2005/1280 sayılı kararla; 2547 sayılı Yasanın verdiği yetkiye dayanılarak eğitim, öğretim ve sınav sisteminde eğitimin kalitesini ve verimini arttırmak amacıyla her zaman düzenleme yapılabileceği, bu düzenlemenin tüm öğrencileri kapsayacağı ve uygulanmasına engel bir durum yoksa hemen uygulamaya geçilebileceği, bu durumda eğitim öğretim kalitesini arttırmak amacıyla yapılan

değişikliklere davacıların devam eden öğrencilik statüleri nedeniyle tabi olacağı ve kazanılmış haktan söz edilemeyeceği (geçici maddelerle 2003-2004 eğitim öğretim yılı için bir defaya mahsus eski uygulamanın devam etmesi dışında) gerekçesiyle yeni yönetmelikte hukuka aykırılık bulunmadığına karar verilmiştir.

17. Ders muafiyeti konusu ile ilgili Kurumumuzca incelenerek sonuçlandırılan benzer başvuru örneklerine bakıldığında; 2014/957 şikayet numaralı dosyada Atatürk Üniversitesi'ne karşı yapılan başvurunun incelendiği ve bu başvuru hakkında Kurumumuz tarafından; *"...üniversite tarafından belirlenen akademik standartlar doğrultusunda verilen eğitim alanlarında gerekli nosyonu kazanacak öğrenciler için ders müfredatlarının hazırlanması ve her bir öğrencinin belirlenen derslerden sorumlu olacağının öngörülmesi bahsi geçen mevzuatla verilen yetki ve takdir marjına uygun olduğundan yapılan işlemde hakkaniyet ölçütlerine aykırılık tespit edilememiştir. Açıklanan nedenlerle, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve ilgili Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, üniversite senatolarına ve ilgili fakülte yönetim kurullarına verilmiş olan yetkiler doğrultusunda Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Dekanlığı tarafından şikâyetçiye daha önceki yükseköğretim kurumlarında aldığı Türk Dili, Yabancı Dil ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dışında kalan Temel Bilgi Teknolojileri, İş Hukuku, İlk Yardım ve Acil Sağlık Hizmetleri ve Tıbbi Terminoloji dersleri için ders transferinin reddi işleminde hukuka ve hakkaniyete aykırılık bulunmamaktadır."* gerekçeleri ile 18/08/2014 tarihli Ret Kararı'nın verildiği tespit edilmiştir.

17.1. Benzer şekilde Anadolu Üniversitesi'ne karşı yapılan başvurunun incelendiği ve Kurumumuz Başdenetçilik Makamınının 4/6/2014 tarih ve 02.2013/1066 sayılı Ret Kararında; 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile verilen yetkiler doğrultusunda üniversitelerin ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora vb. yüksek öğretim programlarının müfredatlarını önceden tespit edilen prensip ve amaçlara uygun bir şekilde kendilerinin belirlediği ilkeler, eğitim politikaları ve standartları ile fiziki imkanlar çerçevesinde uygulamalarının bilimsel özerkliğin sonucu olduğu, yükseköğretim kurumlarının ilgili mevzuat ile verilen yetkiye dayanarak çıkardıkları yönetmeliklerde yer alan hükümlerde ders transferi (muafiyet) hakkı verip vermeme hususunda takdir yetkisine sahip oldukları, idarenin takdir yetkisini kamu yararı ve kamu hizmetine aykırı kullandığı hususunda herhangi bir bilgi, bulgu tespit edilemediği gibi, şikayetçi tarafından iddia da edilmediği, bu itibarla, idare tarafından şikayetçinin daha önceki yükseköğretim kurumlarından aldığı derslerin transferinin reddi işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı, ayrıca şikayetçiyle benzer durumda olan tüm öğrenciler için aynı uygulamaya gidildiği belirtilmiştir. Yine söz konusu kararda, şikayetçi açısından haklı (meşru) beklenti oluşturacak herhangi bir durum da söz konusu olmadığı, bu çerçevede üniversite tarafından belirlenen akademik standartlar doğrultusunda verilen eğitim alanlarında gerekli nosyonu kazanacak öğrenciler için ders müfredatlarının hazırlanması ve her bir öğrencinin belirlenen derslerden sorumlu olacağının öngörülmesinin bahsi geçen mevzuatla verilen yetki ve takdir marjına uygun olduğu bu yüzden de yapılan işlemde hakkaniyet yönünden aykırılık bulunmadığı kararına varıldığı tespit edilmiştir.

17.2. Yine 2015/453 şikayet numaralı dosyada benzer konunun incelendiği ve Kurumumuz tarafından; *"...somut olayda şikayetçinin daha önceden aldığı " Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I - II, Türk Dili I - II, Yabancı Dil I - II, Temel Bilgi Teknolojileri I - II" derslerinden anılan yönetmelik gereği muafiyet sağlanmaktadır. Öte yandan, şikayetçinin aynı üniversitenin felsefe bölümünü bitirdikten sonra sosyoloji bölümünde verilen bölüm derslerinin daha önce*

alınmış olması sebebiyle muafiyet beklentisinin haklı bir beklenti olmadığı açıktır. Zira, söz konusu Yönetmeliğin 7'nci maddesi gereğince derslerle ilgili yapılacak her türlü tasarrufun Birim Kurulunun Kararı ve Senatonun takdirine bırakılmıştır. Ayrıca, öğrencinin daha önce almış olduğu derslerin kayıtlı olduğu programda Üniversite tarafından muafiyet sağlanıp sağlanmaması koşulları Üniversitenin bilimsel özerkliği gereği yönetmelikte açıkça düzenlenmiştir. Böylelikle, şikayete konu olan bütün derslerin muafiyetinin yapılması talebinde hukuk devleti ilkesinin sağladığı güvencenin temini açısından zorunlu ve gerekli olduğu değerlendirilen mevzuata uygun davranılması nedeniyle hukuka ve hakkaniyete aykırılık tespit edilememiştir.” gerekçeleri ile Anadolu Üniversitesine karşı yapılan başvuru hakkında 10/07/2015 tarihli Ret Kararı'nın verildiği tespit edilmiştir.

18. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinin, yargı kararlarının ve Kurumumuzca daha önce benzer başvurularda verilmiş olan kararların birlikte değerlendirilmesi neticesinde, bilimsel özerkliği ve kamu tüzelkişiliğini haiz başvuruya konu İstanbul Üniversitesi tarafından bu niteliklerinin tabii sonucu olarak lisans programında hangi derslerin transfere ve muafiyete konu olacağına açıkça belirtildiği, somut olayda başvuranın daha önceden aldığı " Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I - II, Türk Dili I - II, Yabancı Dil I - II," derslerinden anılan yönetmelik gereği muafiyet sağlanmakta olduğu, öte yandan, başvuranın daha önce almış olduğu ve AUZEF Çocuk Gelişimi Açık Öğretim Lisans Programının müfredatı ile uyuşan diğer derslerden muafiyet beklentisinin haklı bir beklenti olmadığı, öğrencinin daha önce almış olduğu derslerin, kayıtlı olduğu programda muafiyet sağlanıp sağlanmaması hususunda koşullarını belirlemenin Üniversitenin bilimsel özerkliğinin bir gereği olduğu, açık öğretim sisteminin kendine has dinamikleri ve kurallarının mevcut olduğu, belirtilen esneklik ve avantajlarının yanında örgün eğitimden farklı olarak kitlesel eğitim sunulması nedeniyle bazı kısıtlar ve zorunlu uygulamaları olduğu, 2018 yılı itibarıyla açık öğretim sistemiyle yükseköğrenim gören aktif öğrenci sayısının 2 milyonu aşmış olduğu, muafiyet işlemlerinin kayıt döneminde yapılıp sonuçlandırılması gereken bir süreç olduğu, kitlesel eğitim veren açık öğretim fakültelerinde bu sürecin yürütülmesinin teknik olarak zor olduğu, diğer tüm açık öğretim fakültelerinde de sadece Türk Dili I-II, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II, Yabancı Dil I-II derslerinden muafiyet işlemlerinin yapılabilen olduğu, ayrıca eğitimin şartları ve içeriği yönünden kazanılmış haktan söz etmenin mümkün olmadığı değerlendirmeleri ve gerekçeleri ile başvuruya konu olan ortak zorunlu dersler dışındaki derslerin muafiyetinin reddi işleminde, hukuk devleti ilkesinin sağladığı güvencenin temini açısından zorunlu ve gerekli olduğu değerlendirilen mevzuata uygun davranılması nedeniyle, hukuka ve hakkaniyete aykırılık tespit edilememiştir.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

19. İyi yönetim ilkelerine, 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiştir. **Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde;** başvurunun inceleme ve araştırması kapsamında Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgelerin idare tarafından süresi içerisinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, böylece "kararların gerekçeli olması ve makul sürede karar verme" **ilkelerine uygun davranıldığı;** idarenin, başvurucuya verdiği cevapta hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğini de göstermediği, bu nedenle "karara

karşı başvuru yollarının gösterilmesi” **ilkesine uymadığı** anlaşılmış olup; idarenin bahse konu ilkeye uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

20. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu Ret Kararının başvurana tebliğ tarihinden itibaren, ilgili idarenin işlemine karşı (varsa) dava açma süresinden kalan süre kaldığı yerden işlemeye devam edecek olup, İstanbul İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN REDDİNE,**
Kararın **Başvurana ve İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır
Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi